

BACHELOROPLEIDING
GRIEKSE EN LATIJNSE TAAL EN CULTUUR
FACULTEIT DER GEESTESWETENSCHAPPEN
VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0725

© 2020 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING GRIEKSE EN LATIJNSE TAAL EN CULTUUR VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM.....	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING	5
SAMENSTELLING VAN HET PANEL.....	5
WERKWIJZE VAN HET PANEL	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL.....	11
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING	14
BIJLAGEN	29
BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN	31
BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA	33
BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA	34
BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	34

Dit rapport is vastgesteld op 16 maart 2020

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING GRIEKSE EN LATIJNSE TAAL EN CULTUUR VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

Dit rapport volgt het Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2018).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING

Bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Griekse en Latijnse Taal en Cultuur
Internationale naam:	Greek and Latin Languages and Cultures
CROHO-nummer:	56003
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Bijzonderheden:	onderdeel van het ACASA-programma
Vervaldatum accreditatie:	01/05/2020

Het bezoek van het visitatiepanel Regiostudies aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 16-20 september 2019.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Vrije Universiteit Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 4 maart 2019 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. P. (Peter) Van Nuffelen, research professor Cultural History of the Ancient World aan de Universiteit Gent (België) [voorzitter];
- Prof. dr. A. (Umar) Ryad, professor in Arabic and Islamic Studies aan de KU Leuven (België);
- Prof. dr. E.J.C. (Eibert) Tigchelaar, hoogleraar verbonden aan de Onderzoekseenheid Bijbelwetenschap en de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven (België);
- Prof. dr. G. (Gunnar) De Boel, gewoon hoogleraar in Vergelijkende Taalkunde, Griekse Taalkunde en Nieuwgriekse en Byzantijnse Letterkunde aan de Universiteit Gent (België);
- R.A. (Rianne) Clerc-de Groot MA, docent Klassieke Talen aan het Cygnus Gymnasium in Amsterdam;
- G.M. (Gerieke) Prins, bachelorstudent Geschiedenis, met een focus op Sociale Geschiedenis en migratiegeschiedenis en een minor in Latijns-Amerikastudies, aan de Universiteit Leiden [studentlid];

- Em. prof. dr. C.H.M. (Kees) Versteegh, emeritus hoogleraar Arabisch en Islam aan de Radboud Universiteit [referent Arabisch en Midden-Oostenstudies, Universiteit van Amsterdam];
- Prof. dr. J. (Jaap) Wisse, professor of Latin Language & Literature aan Newcastle University (Groot-Brittannië) [referent GLTC en Oudheidstudies, Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam].

Het panel werd ondersteund door drs. M. (Mariëlle) Klerks die optrad als secretaris.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur wordt aangeboden door het Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archaeology (ACASA), het samenwerkingsverband tussen de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam op het gebied van oudheidstudies, klassieke talen en archeologie.

De beoordeling van de bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam maakt onderdeel uit van de visitatiegroep Regiostudies. In de periode maart 2019 tot en met november 2019 beoordeelde het panel in totaal 38 opleidingen aan vijf universiteiten: Radboud Universiteit, Universiteit Leiden, Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam en Rijksuniversiteit Groningen.

De bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam werden vanwege samenwerking in de programma's gecombineerd.

Het visitatiepanel bestond uit de volgende leden:

- Prof. dr. P. (Peter) Van Nuffelen, research professor Cultural History of the Ancient World aan de Universiteit Gent (België) [voorzitter];
- Prof. dr. D.M. (Diederik) Oostdijk, hoogleraar English Literature aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- Prof. dr. A. (Umar) Ryad, professor in Arabic and Islamic Studies aan de KU Leuven (België);
- Prof. dr. E.J.C. (Eibert) Tigchelaar, hoogleraar verbonden aan de Onderzoekseenheid Bijbelwetenschap en de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven (België);
- Prof. dr. G. (Gunnar) De Boel, gewoon hoogleraar in Vergelijkende Taalkunde, Griekse Taalkunde en Nieuwgriekse en Byzantijnse Letterkunde aan de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. I. (Inge) Brinkman, professor in African Studies aan de Vakgroep Afrikaanse Talen en Culturen van Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. G. (Gert) Buelens, gewoon hoogleraar English and American Literature aan de Vakgroep Letterkunde van de Universiteit Gent (België);
- Dr. D. (Diana Bullen) Presciutti, senior lecturer in Kunstgeschiedenis, director of Global Studies en director van het Interdisciplinary Studies Centre aan de University of Essex (Groot-Brittannië);
- R.A. (Rianne) Clerc-de Groot MA, docent Klassieke Talen aan het Cygnus Gymnasium in Amsterdam;
- Dr. D. (Dario) Fazzi, docent Noord-Amerika Studies en International Studies aan de Universiteit Leiden;
- Prof. dr. A.F.R. (Ann) Heirman, hoogleraar Chinese Taal en Cultuur aan de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. A. (Axel) Holvoet, hoogleraar aan het Institute of the Languages and Cultures of the Baltic van Vilnius University (Litouwen);
- Prof. dr. V. (Vincent) Houben, hoogleraar Geschichte und Gesellschaft Südasiens aan de Humboldt Universität Berlin (Duitsland);
- Prof. dr. E.M.H. (Helena) Houvenaghel, hoogleraar Spaanse Taal en Cultuur aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. D. (Daeyeol) Kim, professor aan het Institut National des Langues et Civilisations Orientales (INaLCO) van de Université Sorbonne Paris Cité (Frankrijk);

- L. (Lotte) Metz MA, docente Grieks en Latijn aan het Stedelijk Gymnasium Nijmegen;
- Prof. dr. J. (John) Nawas, professor in Arabic and Islamic Studies aan de KU Leuven (België);
- Prof. dr. A. (Andreas) Niehaus, hoogleraar Japanse Taal en Cultuur aan de Vakgroep Talen en Culturen (afdeling Zuid- en Oost-Azië) van de Universiteit Gent (België);
- Prof. dr. J.L.M. (Jan) Papy, gewoon hoogleraar, verbonden aan de Onderzoeksgroep Latijnse Literatuur van de KU Leuven (België);
- Dr. N.A. (Nicolet) Boekhoff-van der Voort, docent Islamstudies en coördinator Graduate School for the Humanities aan de Radboud Universiteit;
- C. (Charlotte) van der Voort, derdejaars bachelorstudent Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, en pre-masterstudent Nederlandse Taal en Cultuur, aan de Universiteit Leiden [studentlid];
- L. (Lara) van Lookeren Campagne, bachelorstudent Midden-Oosten Studies aan de Universiteit van Amsterdam [studentlid];
- G.M. (Gerieke) Prins, bachelorstudent Geschiedenis, met een focus op Sociale Geschiedenis en migratiegeschiedenis en een minor in Latijns-Amerikastudies, aan de Universiteit Leiden [studentlid];
- E.L. (Emma) Mendez Correa, bachelorstudent Griekse en Latijnse Taal en Cultuur aan de Universiteit Leiden [studentlid];
- Prof. dr. L.P. (Lars) Rensmann, hoogleraar European Politics and Society aan de Rijksuniversiteit Groningen [referent International Studies en Russian Studies, Universiteit Leiden].
- Em. prof. dr. C.H.M. (Kees) Versteegh, emeritus hoogleraar Arabisch en Islam aan de Radboud Universiteit [referent Arabisch en Midden-Oosten studies, Universiteit van Amsterdam];
- Prof. dr. H. (Harco) Willems, hoogleraar Egyptologie aan de KU Leuven (België) en directeur van de Leuvense opgravingsmissie in Dayr al-Barshā (Midden Egypte) [referent Oude Nabije Oostenstudies, Universiteit Leiden];
- Prof. dr. J. (Jaap) Wisse, professor of Latin Language & Literature aan Newcastle University (Groot-Brittannië) [referent GLTC en Oudheidstudies, Universiteit van Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam].

Voor elk bezoek is een (sub)panel samengesteld, waarbij rekening is gehouden met de expertise, onafhankelijkheid en beschikbaarheid van de panelleden.

Projectleider van de visitatiegroep Regiostudies was dr. Els Schröder, medewerker van QANU. Zij was tevens coördinerend secretaris van het panel tijdens het bezoek aan de Radboud Universiteit en tijdens het eerste bezoek aan de Universiteit Leiden. Om de consistentie van de beoordelingen te waarborgen bezocht zij ook de start- en slotvergaderingen van het panel van de andere bezoeken en las en becommentarieerde elk conceptrapport. Tijdens haar verlofperiode werd zij bij het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit van Amsterdam, en bij het tweede bezoek aan de Universiteit Leiden vervangen door dr. Irene Conradie, bij het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen door dr. Anna Sparreboom. Hierbij werden nauwlettend de bevindingen tijdens de verschillende bezoeken geijkt.

Verschillende secretarissen ondersteunden het panel: drs. Trees Graas (medewerker van QANU) bij het bezoek aan de Radboud Universiteit; drs. Mariette Huisjes (freelance medewerker van QANU) bij het eerste bezoek aan de Universiteit Leiden en het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen; drs. Erik van der Spek (freelance medewerker van QANU) bij het tweede bezoek aan de Universiteit Leiden; drs. Mariëlle Klerks (freelance medewerker van QANU) bij het gecombineerde bezoek aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. De QANU-projectleiders en secretarissen voerden regelmatig overleg, voorafgaand, tijdens en na afloop van elk bezoek.

Vorbereiding

Op 22 november 2018 vond een vooroverleg plaats met de voorzitter waarin de projectleider hem informeerde over de taakstelling en werkwijze van het panel in het algemeen en de rol van de voorzitter in het bijzonder, en een toelichting gaf op de van toepassing zijnde beoordelingskaders. Voorafgaand aan de bezoeken informeerde de projectleider de panelleden telefonisch en per e-mail over de taakstelling, algemene werkwijze en de formele kaders. Voor elke gespreksronde werden

representatieve gesprekspartners geselecteerd. Het bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als Bijlage 3.

De opleidingen schreven ter voorbereiding op de visitatie een zelfevaluatierapport. Deze werden na ontvangst door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en volledigheid en vervolgens doorgestuurd aan de panelleden. De panelleden bestudeerden de zelfevaluatierapporten en bijlagen en formuleerden op basis hiervan vragen en aandachtspunten ter voorbereiding op het bezoek. Ook formuleerden de panelleden per opleiding punten die hen in positieve zin opvielen.

Naast de zelfevaluatierapporten bestudeerde het panel voorafgaand aan het bezoek een selectie van eindwerken en bijbehorende beoordelingsformulieren (zie de toelichting in Bijlage 4).

Bezoek

Bij de start van elk bezoek hield het panel een vooroverleg waarin de eerste bevindingen en vragen en aandachtspunten werden besproken en waarin het panel afspraken maakte over de taakverdeling. De panelleden bespraken ook hun bevindingen ten aanzien van de (beoordeling van de) bestudeerde scripties.

Tijdens het bezoek heeft het panel eveneens onderwijs- en toetsmateriaal en verslagen van de opleidings- en examencommissie bestudeerd. Een overzicht van het bestudeerde materiaal is opgenomen in Bijlage 4. Het panel sprak met studenten en docenten, het management en verantwoordelijken, alumni en vertegenwoordigers van de examencommissie. Vertegenwoordigers van de opleidingscommissie namen deel aan het gesprek met docenten en studenten. Tevens bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Het panel gebruikte het laatste deel van het bezoek voor een intern overleg om de voorlopige bevindingen vast te stellen. Ter afsluiting gaf de voorzitter een korte mondelinge toelichting aan alle belangstellenden, waarin hij de belangrijkste observaties van het panel deelde.

Er vonden in verschillende sessies ontwikkelgesprekken plaats waarin panelleden en vertegenwoordigers van de opleidingen met elkaar in gesprek gingen over ontwikkelingen bij de betreffende opleidingen (zie Bijlage 3, dag 3 en 4 van het bezoekprogramma). De uitkomsten van het ontwikkelgesprek zijn in een apart verslag vastgelegd en afgestemd met het panel. Dit verslag publiceren de opleidingen zelf.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat vervolgens voor aan de projectleider voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de projectleider het rapport naar de faculteit met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De feitelijke onjuistheden werden na overleg tussen de projectleider en de voorzitter door de secretaris gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan de Faculteit der Geesteswetenschappen en aan het College van Bestuur van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Definitie oordelen

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een *associate degree*-, bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Voldoet

De opleiding voldoet op de standaard aan basiskwaliteit.

Voldoet ten dele

De opleiding voldoet in belangrijke mate aan basiskwaliteit op de standaard maar er zijn verbeteringen nodig om volledig aan de standaard te voldoen.

Voldoet niet

De opleiding voldoet niet aan basiskwaliteit op de standaard.

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities gehanteerd voor de beoordeling van de opleiding als geheel:

Positief

Op alle standaarden 'voldoet'.

Positief onder voorwaarden

Standaard 1 'voldoet' en maximaal op twee standaarden een 'voldoet ten dele' waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Negatief

In de volgende situaties:

- 'voldoet niet' op een of meer standaarden;
- 'voldoet ten dele' op Standaard 1;
- 'voldoet ten dele' op een of twee standaarden waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- op drie of meer standaarden 'voldoet ten dele'.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur (GLTC) beoogt studenten op te leiden tot expert op het gebied van de oudheid vanuit het perspectief van de klassieke taal- en letterkunde. Het panel heeft waardering voor het profiel van de opleiding. De opleiding biedt het volledige palet van onderdelen aan die een student opleiden tot *all round* classicus. Het profiel sluit aan bij veranderingen in het voortgezet onderwijs, de samenleving, én de (internationale) academische wereld, als het gaat om de wenselijkheid van bredere en geïntegreerde benaderingen. Daarmee maakt het profiel tevens een goede koppeling met de arbeidsmarkt. Het profiel is ook onderscheidend. De opleiding onderscheidt zich in Nederland met name door de aandacht voor de diachronie van het Grieks en Latijn, de integratie van oudheidwetenschappelijke en archeologische perspectieven en aandacht voor creatief schrijven. In het buitenland profileert de opleiding zich door de nadruk op kennis van de talen en de vertrouwdheid met teksten in het origineel. De beoogde leerresultaten reflecteren naar het oordeel van het panel de Dublindescriptoren in voldoende mate. Zij zijn voor wat betreft niveau en oriëntatie adequaat voor een wetenschappelijke bacheloropleiding. Ook zijn zij goed afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, van het vakgebied en op de internationale eisen.

Dit gezegd hebbende, is het panel wel van oordeel dat zowel het profiel als de beoogde leerresultaten nog aan scherpere kunnen winnen. Het aanbrengen van meer focus zou het profiel krachtiger kunnen maken. Specifiekere, concretere formuleringen en meer gearticuleerde niveaubepalingen zouden de kwaliteit van de beoogde leerresultaten kunnen vergroten. Het panel adviseert de opleiding bovendien om in de beoogde leerresultaten de (sub)disciplines van de opleiding (bijv. oudheidwetenschappen en archeologie) te expliciteren en de aspecten taalverwerving en taalkunde meer reliëf te geven, om zo een nog betere reflectie van het profiel te bewerkstelligen.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het panel heeft veel waardering voor de onderwijsleeromgeving van de opleiding. Het programma is helder van opzet en vertoont een progressieve opbouw langs zes gestructureerde en onderling sterk samenhangende leerlijnen. Het programma is inhoudelijk up-to-date en dekt de beoogde leerresultaten af. Sterke punten van het curriculum vindt het panel het ruime palet aan soorten literatuur en de ruime staalkaart van Grieks en Latijn, de grote aandacht voor de theoretische component, de integratie van moderne theoretische verworvenheden op het vlak van pragmatiek, intertekstualiteit en narratologie en de aandacht voor de opbouw en functie van verhalende en retorische teksten. Ook de uitstekende, geleidelijke opbouw van academische (schrijf)vaardigheden vormt een zeer positief aspect van het curriculum.

Het onderwijs is overtuigend academisch georiënteerd en de *deep learning*-onderwijsbenadering met de nadruk op reflectief leren en het gecontextualiseerd toepassen van kennis sluit daarbij uitstekend aan en getuigt bovendien van een studentgerichte (*student-centred*) aanpak. Het gevarieerde palet aan soms zeer innovatieve werkvormen past goed bij deze onderwijsbenadering en bij de leerdoelen van de modules. Verder worden studenten binnen het tutoraat intensief en adequaat begeleid bij de (keuzeprocessen in de) studie, waarbij ook aandacht is voor afstemming op toekomstige professionele ambities. De opzet van het scriptietraject en de scriptiebegeleiding vindt het panel degelijk. De docenten, van wie sommigen zijn aangesteld bij de VU en sommigen bij de UvA, zijn als team goed op elkaar ingespeeld en er vindt veelvuldig overleg plaats. Het team is zeer bevoegen en gedreven, is goed gekwalificeerd en heeft een sterk onderzoeksprofiel. De uitgebreide opleidingsbibliotheken met hun rijke collecties en de bronnenkamers bieden studenten uitstekende mogelijkheden.

Naast deze zeer positieve aspecten zijn er volgens het panel ook enkele aandachtspunten. Zo adviseert het panel de opleiding, met het oog op de borging van de beoogde leerresultaten en de transparantie, om in de leerdoelen van de modules duidelijk gearticuleerde niveauaanduidingen op te nemen en deze vast te leggen in de relevante documenten (o.a. toetsplan, studiegids,

studiehandleidingen). Daarnaast zou de arbeidsmarktoriëntatie van studenten steviger aangezet kunnen worden, in die zin dat studenten zich beter bewust worden van de vaardigheden waarover zij na afronding van de opleiding beschikken en deze naar potentiële werkgevers toe ook beter kunnen articuleren. Ten slotte adviseert het panel om goed in de gaten te houden dat docenten die in het Engels onderwijzen hiervoor ook voldoende zijn geëquipeerd.

Alles overziend, is het panel van oordeel dat de opleiding haar studenten een uitstekende onderwijsleeromgeving biedt die hen in staat stelt om de beoogde leerresultaten te behalen.

Standaard 3: Toetsing

Het panel concludeert dat de opleiding de toetsing conform de degelijke facultaire richtlijnen organiseert en vormgeeft. De invulling van het toetsdossier biedt de juiste handvatten voor een adequate kwaliteitsbewaking van toetsen. Wel adviseert het panel om het toetsplan van de opleiding nog verder aan te scherpen.

Het panel is van oordeel dat de kwaliteit van de toetsing in orde is en dat de toetsing de beoogde leerresultaten van de opleiding adequaat afdekt. De gehanteerde toetsvormen zijn gevarieerd en sluiten goed aan bij het onderwijs en de leerdoelen van de modules en er is sprake van een goede balans tussen formatieve en summatieve toetsing. De verkenning van de mogelijkheden voor verdere digitalisering van de formatieve toetsing vindt het panel een uitstekend en veelbelovend initiatief. Ook de kwaliteit van de beoordelingen is in orde en de ontwikkeling van de gezamenlijke beoordelingsformulieren voor schriftelijke werkstukken en presentaties vindt het panel een goede zet. De aandacht voor nabesprekingen en de feedback op essays leveren volgens het panel een niet te verwaarlozen bijdrage aan het leerproces van de student. Ook de toetsing in de eindfase (scriptie) beoordeelt het panel positief. Met het oog op de ontwikkeling van het nieuwe uniforme scriptiemodel en scriptiebeoordelingsformulier adviseert het panel de beoordelingsprocedure zo in te richten dat iedere beoordelaar een eigen formulier invult met zijn/haar onafhankelijke oordeel. Daarnaast adviseert het panel om op een derde formulier het eindoordeel vast te leggen met daarop vermeld hoe dit eindoordeel tot stand is gekomen.

De examencommissie van de Faculteit der Geesteswetenschappen van de VU (waaronder de toetskamer) die verantwoordelijk is voor de borging van de kwaliteit van de toetsing binnen de ACASA-bacheloropleiding GLTC, heeft een proactieve instelling en borgt de kwaliteit van de toetsing op degelijke wijze. Zij hanteert hierbij een weldoordachte systematiek.

Alles overwegend concludeert het panel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van een selectie van recent voltooide scripties en de gesprekken met alumni stelt het panel vast dat studenten de beoogde leerresultaten behalen. De scripties adresseren vaak relevante en interessante thema's en laten een passend niveau zien. Afgestudeerden kijken met tevredenheid op de opleiding terug en komen, al dan niet na een aanpalende masteropleiding, terecht in relevante functies en werkvelden.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet
Algemeen eindoordeel	positief

De voorzitter van het panel, prof. dr. Peter Van Nuffelen, en de secretaris, drs. Mariëlle Klerks, verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 16 maart 2020

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING

Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archeology (ACASA)

Sinds 2012 werken de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) en de Universiteit van Amsterdam (UvA) samen binnen het *Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archeology (ACASA)*. Binnen het ACASA-samenwerkingsverband bieden de VU en UvA sinds 2012 gemeenschappelijke masterprogramma's en sinds 2017 gezamenlijke bachelorprogramma's aan. Eén van deze bacheloropleidingen is Griekse en Latijnse taal en cultuur. Het betreft een geïntegreerd curriculum dat gezamenlijk wordt gecoördineerd en aangeboden door de Faculteit der Geesteswetenschappen van de VU (FGw-VU) en de Faculteit der Geesteswetenschappen van de UvA (FGw-UvA). Dit betekent dat de beoogde leerresultaten, de onderwijsleeromgeving (inclusief het programma) en de toetsing gelijk zijn. Echter, er wordt geen *double degree of joint degree* toegekend. Studenten schrijven zich aan één instelling in en ontvangen na afronding van de opleiding hun diploma van de instelling waarbij zij staan ingeschreven.

Het panel is zeer te spreken over de samenwerking omdat het ziet dat het de kwaliteit van de opleiding ten goede komt. Het panel hoopt dat in de toekomst een vorm voor de samenwerking gevonden kan worden die de administratieve druk voor de betrokkenen kan beperken.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel en visie

De opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur (GLTC) aan de VU beoogt studenten op te leiden tot expert op het gebied van de oudheid vanuit het perspectief van de klassieke taal- en letterkunde. De opleiding wil studenten een goede kennis van de Griekse en Latijnse taal en cultuur in ruime zin bijbrengen en hen kennis laten maken met de geschiedenis van de bestudering van teksten en enkele belangrijke theoretische kaders waarbinnen deze bestudeerd kunnen worden. Daarbij laat de opleiding studenten kritisch reflecteren op het aangeboden materiaal en in het bijzonder op de secundaire literatuur. De opleiding kenmerkt zich door:

1. Intensief talig onderwijs

Via intensief taalverwervingsonderwijs en het zelf doen van onderzoek naar de taalsystemen van het Latijn en Grieks, wil de opleiding haar studenten een grondige vertrouwdheid met deze talen bieden en inzicht in de beide taalsystemen. De opleiding gaat hierbij uit van het standpunt dat een grondige kennis van het Grieks en het Latijn een basisvoorwaarde is voor een classicus en bovendien van groot belang voor de toekomstige beroepsuitoefening van een groot deel van de studenten. Immers, de meerderheid van de alumni wordt leraar klassieke talen in het voortgezet onderwijs.

2. Diachroon perspectief

De opleiding besteedt zowel aandacht aan het klassieke Latijn en Grieks alsook aan het latere Latijn en Grieks. Daarnaast speelt ook de receptie van de oudheid in kunst, cultuur en literatuur tot aan het heden toe een belangrijke rol binnen de opleiding.

3. Interdisciplinaire benadering

Teksten en materiële cultuur worden binnen de opleiding ook nadrukkelijk vanuit andere disciplinaire perspectieven gezien. De interdisciplinaire benadering krijgt vorm via de modules die de opleiding deelt met de bacheloropleidingen Oudheidwetenschappen en Archeologie.

4. Creatief schrijven

De opleiding heeft nadrukkelijk ook ruimte in het programma ingebouwd voor een meer creatieve in plaats van uitsluitend wetenschappelijke omgang met antieke teksten. Hiermee biedt de opleiding studenten de mogelijkheid om zich tijdens de studie ook voor te bereiden op een creatief of cultureel beroep (journalist, uitgever).

Voor wat betreft het beroepsperspectief na afronding van de opleiding kan gedacht worden aan banen in zeer uiteenlopende functies en sectoren, bijvoorbeeld musea, uitgeverijen of de journalistiek. Het merendeel van de afgestudeerden gaat echter werken als docent klassieke talen in het voortgezet onderwijs. Indien studenten de minorruimte binnen de opleiding invullen met een educatieve minor, dan biedt het diploma van de opleiding een tweedegraads lesbevoegdheid GLTC of LTC (zie ook Standaard 2).

Het panel is positief over het profiel van de opleiding. Het profiel sluit aan bij veranderingen in het voortgezet onderwijs, de samenleving, én de (internationale) academische wereld, als het gaat om de wenselijkheid van bredere en geïntegreerde benaderingen. Daarmee maakt het profiel tevens een goede koppeling met de arbeidsmarkt. Zo vormt de ontwikkeling tot *all round* classicus volgens het panel een goede voorbereiding op het docentschap klassieke talen, omdat die vakken binnen het voortgezet onderwijs tegenwoordig eveneens breder worden ingevuld. De aandacht voor creatief schrijven getuigt van oog voor de voorbereiding op andere beroepsperspectieven dan de meer traditionele beroepen voor classici.

Met de aandacht voor moderne linguïstische en literaire theorie en de incorporatie van ook de niet-klassieke periodes tot heden onderscheidt de opleiding zich volgens het panel van vergelijkbare opleidingen binnen Nederland. De diachronie van het Latijn krijgt weliswaar ook bij twee zusteropleidingen in den lande aandacht, maar de aandacht voor de diachronie van het Grieks is uniek in Nederland. Ook profileert de opleiding zich volgens het panel door de koppeling met archeologie en oudheidwetenschappen en door de aandacht voor creatief schrijven. Als gevolg van landelijke afspraken in verband met de toelating tot de lerarenopleiding verschillen de bacheloropleidingen GLTC in Nederland nauwelijks van elkaar op het punt van taalvaardigheid. Internationaal gezien profileren de Nederlandse GLTC-opleidingen (waaronder de ACASA-opleiding) zich echter duidelijk in positieve zin als het gaat om de nadruk op kennis van de talen en de vertrouwdheid met teksten in het origineel.

Ondanks het feit dat het panel over het geheel genomen positief is over het profiel, is de keerzijde van de nadruk op veel verschillende aspecten volgens het panel, dat het profiel wel tamelijk breed is en daardoor wat aan specificiteit en kracht inboet. Het panel is van mening dat het profiel gebaat zou zijn bij meer focus. Het panel moedigt de opleiding aan om een duidelijke analyse van de verschillende zwaartepunten te maken en aan de hand daarvan haar unieke profiel sterker en kernachtiger te formuleren in haar communicatie naar toekomstige studenten om zo haar eigenheid ook naar buiten toe nog beter te kunnen uitdragen.

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten van de opleiding (eindtermen, zie Bijlage 1) zijn vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling GLTC 2019-2020 (OER) van de VU en UvA gezamenlijk. Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten bestaan uit a) één set algemene, opleidingsoverstijgende eindtermen die duidelijk aansluiten op de Dublindescriptoren voor de bachelor, aangevuld met b) een set opleidingsspecifieke eindtermen, waarin de Dublindescriptoren zijn uitgewerkt voor het vakgebied van de opleiding GLTC.

Het panel heeft de beoogde leerresultaten bestudeerd en is hierover in grote lijnen tevreden. De beoogde leerresultaten reflecteren naar het oordeel van het panel de Dublindescriptoren in voldoende mate en zijn voor wat betreft niveau en oriëntatie adequaat voor een wetenschappelijke bacheloropleiding. Wel merkt het panel op dat ook de beoogde leerresultaten nog aan scherpere kunnen winnen. Een specifiekere, concretere formulering en meer gearticuleerde niveaubepalingen

zouden volgens het panel kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de beoogde leerresultaten. De beoogde leerresultaten zijn goed afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, van het vakgebied en op de internationale eisen. Bovendien weerspiegelen zij het profiel van de opleiding in voldoende mate. In dit verband adviseert het panel de opleiding wel om in de eindtermen de (sub)disciplines van de opleiding (bijv. oudheidwetenschappen en archeologie) expliciet te noemen. Tevens beveelt het panel aan om de aspecten taalverwerving en taalkunde, die nu enigszins verdekt in de eindtermen zijn opgenomen, nadrukkelijker en duidelijker in de beoogde leerresultaten te benoemen.

Het panel heeft ook de eindtermen van de instellingsspecifieke voorlopers van de opleiding bekeken. Het panel stelt vast dat ook de voorlopers bij de VU en UvA van de ACASA-opleiding GLTC zich richtten op grondige kennis van de brontalen. De vergelijking van de eindtermen laat echter zien dat de ACASA-opleiding een zichtbaar grotere nadruk legt op ook andere disciplinaire benaderingen (zij het dat deze niet zijn geëxpliciteerd, zie hierboven), op receptie en op andere vormen van schrijfvaardigheid dan haar voorlopers.

Overwegingen

Het panel heeft waardering voor het profiel van de opleiding. De opleiding biedt het volledige palet van onderdelen aan die een student opleiden tot *all round* classicus. Het profiel sluit aan bij veranderingen in het voortgezet onderwijs, de samenleving, én de (internationale) academische wereld, als het gaat om de wenselijkheid van bredere en geïntegreerde benaderingen. Daarmee maakt het profiel tevens een goede koppeling met de arbeidsmarkt. Het profiel is ook onderscheidend. De opleiding onderscheidt zich in Nederland met name door de aandacht voor de diachronie van het Grieks en Latijn, de integratie van oudheidwetenschappelijke en archeologische perspectieven en aandacht voor creatief schrijven. In het buitenland profileert de opleiding zich door de nadruk op kennis van de talen en de vertrouwdheid met teksten in het origineel. De beoogde leerresultaten reflecteren naar het oordeel van het panel de Dublindescriptoren in voldoende mate. Zij zijn voor wat betreft niveau en oriëntatie adequaat voor een wetenschappelijke bacheloropleiding. Ook zijn zij goed afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, van het vakgebied en op de internationale eisen.

Dit gezegd hebbende, is het panel wel van oordeel dat zowel het profiel als de beoogde leerresultaten nog aan scherpte kunnen winnen. Het aanbrengen van meer focus zou het profiel krachtiger kunnen maken. Specifiekere, concretere formuleringen en meer gearticuleerde niveaubepalingen zouden de kwaliteit van de beoogde leerresultaten kunnen vergroten. Het panel adviseert de opleiding bovendien om in de beoogde leerresultaten de (sub)disciplines van de opleiding (bijv. oudheidwetenschappen en archeologie) te expliciteren en de aspecten taalverwerving en taalkunde meer reliëf te geven, om zo een nog betere reflectie van het profiel te bewerkstelligen.

Conclusie

Bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoet'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Toelatingseisen

Het panel stelt op grond van de OER vast dat voor de opleiding de wettelijke toelatingseisen gelden. Studenten die geen VWO-examen Grieks en Latijn hebben gedaan, dienen alsnog het VWO-certificaat Grieks en Latijn te behalen.

Programma: opzet

De opleiding wordt uitsluitend in voltijd aangeboden. De opleiding beslaat drie studiejaren van elk 60 EC en bestaat uit een propedeuse (60 EC) en postpropedeuse (120 EC). De postpropedeuse bestaat uit verplichte onderwijseenheden (78 EC), waaronder Wetenschapsfilosofie, een minor/keuzeruimte (30 EC) en de bachelorscriptie (12 EC).

De opzet van het programma kenmerkt zich door een opbouw van kennis, inzicht en vaardigheden van inleidend via verdiepend naar gevorderd niveau. In lijn hiermee verschuift het accent gaandeweg van taalverwerving en tekstbegrip naar letterkundige en taalkundige onderzoeksvaardigheden en vervolgens naar diachronie en contextualiteit. De propedeuse heeft een inleidend karakter. Studenten worden geïntroduceerd in de drie ACASA-disciplines, te weten de Grieks-Romeinse taal en literatuur, Oude Geschiedenis en Archeologie. Via intensief taalverwervingsonderwijs wordt in dit jaar de taalvaardigheid verder opgebouwd en er wordt aangevangen met het taalkundig en literair interpreteren van teksten. Jaar twee en jaar drie zijn gericht op een verdieping in de omgang met Griekse en Latijnse teksten en de Griekse en Latijnse taalkunde. Het gaat hierbij in het bijzonder om de wetenschappelijke analyse en interpretatie van teksten en de creatieve verwerkingsvaardigheden. Daarnaast wordt in deze jaren de kennis van de cultuurhistorische achtergronden verbreed. In het derde studiejaar volgen studenten daarnaast een keuzetraject binnen de minorruimte en zij sluiten de opleiding vervolgens af met een scriptie. Het panel is van mening dat het programma helder van opzet is en een duidelijke, progressieve opbouw kent.

In Bijlage 2 is een schematisch overzicht van het programma van de opleiding opgenomen. Uit deze bijlage blijkt tevens welke modulen gedeelde ACASA-modulen zijn en welke modulen opleidingsspecifiek zijn. Het jaar kent twee semesters die elk zijn onderverdeeld in twee blokken van acht weken (elk 12 EC) en een derde blok van vier weken (6 EC).

Programma: inhoud en samenhang

Op grond van de vakbeschrijvingen in de studiegids en studiehandleidingen, de leerdoelen, de gehanteerde literatuur en de gesprekken tijdens het bezoek heeft het panel zich een goed beeld gevormd van de inhoud van het programma. Het panel stelt vast dat de inhoudelijke vormgeving van het programma zich kenmerkt door een geleidelijke opbouw aan de hand van zes duidelijk gestructureerde en samenhangende leerlijnen. De eerste drie leerlijnen vormen de kern van het curriculum van de opleiding.

1. Leerlijn Omgang met Griekse literatuur en literatuurgeschiedenis (inclusief Laat-antiek Grieks en Byzantijns)

Deze leerlijn richt zich op de ontwikkeling van interpretatie- en analysevaardigheden aan de hand van Griekse literatuur. Studenten bouwen hierbij hun kennis van moderne theoretische benaderingen van Griekse teksten, zoals pragmatiek, intertekstualiteit en narratologie, steeds verder op. Tevens leren studenten communicatieve strategieën te herkennen en analyseren. De leerlijn loopt doorheen het gehele curriculum en is vertegenwoordigd in meerdere modulen per studiejaar (bijv. in de eerstejaarsmodule 'Highlights uit de Griekse en Latijnse literatuur').

2. Leerlijn Omgang met Latijnse literatuur en literatuurgeschiedenis (inclusief Laat-antiek Latijn, Middeleeuws Latijn en Neolatijn)

Deze leerlijn vertoont grote overeenkomsten met de eerste leerlijn, maar richt zich op de ontwikkeling van interpretatie- en analysevaardigheden aan de hand van Latijnse literatuur. Ook hierbij bouwen studenten hun kennis van moderne theoretische benaderingen van Latijnse teksten (pragmatiek, intertekstualiteit en narratologie) steeds verder op. Ook deze leerlijn loopt doorheen het gehele curriculum en is vertegenwoordigd in verschillende modulen per studiejaar (bijv. in de tweedejaarsmodule 'Postklassiek Latijn').

3. Leerlijn Taalbeheersing en taalkundige benadering van Grieks en Latijn

Binnen deze leerlijn die eveneens in een groot deel van de modulen van alle studiejaren is vertegenwoordigd, ontwikkelen studenten aan de hand van op elkaar voortbouwende modulen hun

taal- en leesvaardigheid (bijv. in de modules 'Grieks en Latijn 1 A en 1B' en 'Grieks 2' en 'Latijn 2'). Verder richt deze leerlijn zich op de ontwikkeling van het taalbewustzijn en reflectievermogen op talen als communicatiesystemen (in bijv. de tweedejaars modules 'Latijnse Taalkunde' of 'Griekse Taalkunde'). Studenten leren om deze kennis over taalsystemen toe te passen in de analyse en interpretatie van Griekse en Latijnse teksten. Daarbij krijgt het herkennen en analyseren van communicatieve strategieën ook binnen deze leerlijn de nodige aandacht. Een belangrijk aspect van deze leerlijn is de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden. De leerlijn gaat daarmee een verbinding aan met de Leerlijn Academische Vaardigheden (zie hieronder). Aan het einde van de leerlijn zijn studenten in staat om onderzoek te doen naar een aspect van de Griekse en Latijnse taalsystemen.

4. *Leerlijn Contextualisering van bronnen uit de klassieke oudheid*

Ook deze leerlijn loopt door alle studiejaren heen. Binnen de leerlijn leren studenten veelal tekstuele bronnen te plaatsen in samenhang met oude geschiedenis, archeologie en antieke wijsbegeerte (bijv. in de module 'Omgaan met Historische Bronnen' of 'Antieke Filosofie'). Volgens het panel krijgt het interdisciplinaire aspect van de opleiding binnen deze leerlijn vanaf het eerste jaar duidelijk vorm. Onderdeel van de leerlijn is de ACASA-excursie naar Griekenland of Italië in het tweede studiejaar. Tijdens de excursie worden sites en musea bezocht. De locaties worden daarbij vanuit een interdisciplinair perspectief bestudeerd, waarbij aandacht besteed wordt aan de materiële, (cultuur-)historische, tekstuele, en *Nachleben*- en erfgoedgerelateerde aspecten. Het panel is hierover zeer positief. Een andere ACASA-brede module binnen deze leerlijn is de derdejaars module 'Lieux de mémoire', waarbij de verschillende manieren aan de orde komen waarop plaatsen, symbolen, teksten, personen en instituties betekenis krijgen. Aandacht wordt onder meer besteed aan hoe de verschillende disciplines de relevante theorieën en methoden gebruiken en toepassen.

5. *Leerlijn Receptie van de klassieke Oudheid*

Aan de hand van voorbeelden van receptie van de oudheid ontwikkelen studenten ook in deze leerlijn hun interpretatie- en analysevaardigheden. Hierbij worden zij bewust gemaakt van verschillende manieren van omgaan met teksten uit het verleden en leren zij processen van canonvorming te herkennen, analyseren en contextualiseren. Deze leerlijn kent haar expliciete zwaartepunt in de tweedejaars module 'Receptie en Creatief Schrijven', maar is meer impliciet ook vertegenwoordigd in andere modules, zoals de eerstejaars module 'Grieks en Latijn: Drama'.

6. *Leerlijn Academische vaardigheden*

Vanaf het eerste jaar wordt binnen deze leerlijn gewerkt aan de opbouw van academische vaardigheden als onderzoeksvaardigheden, academisch schrijven, creatief of zakelijk schrijven en mondeling presenteren. Daarnaast besteedt de leerlijn ook aandacht aan wetenschapsfilosofie. Onderdeel van de leerlijn is de diagnostische taaltoets aan het begin van het eerste jaar. Als de student de toets niet met een voldoende afrondt, dient hij of zij een cursus te volgen om zijn taalniveau op niveau te brengen. De Leerlijn Academische Vaardigheden is ACASA-breed vormgegeven en komt tot uitdrukking in gemeenschappelijke, ACASA-brede bachelormodules (bijv. de ACASA-modules waarbij studenten een academisch paper dienen te schrijven (o.a. de ACASA-excursie)). Daarnaast is de leerlijn ook opleidingsspecifiek uitgewerkt door de training van academische vaardigheden ook te integreren in GLTC-modules (bijv. 'Wetenschapsfilosofie GLTC', of bijvoorbeeld via (literaire vertaal)opdrachten binnen verschillende modules). Hierdoor worden studenten in staat gesteld de academische vaardigheden vakspecifiek toe te passen en ontstaat er volgens het panel een mooie verwevenheid met de inhoudelijke leerlijnen van de opleiding. Studenten verzamelen de opdrachten die zij binnen de leerlijn maken in een portfolio, aan de hand waarvan de tutor (zie Begeleiding) hun voortgang met hen kan bespreken. De leerlijn mondt uit in de afstudeerscriptie.

Het panel stelt vast dat de leerlijnen onderling sterk verweven zijn. In bijna alle modules zijn meerdere leerlijnen vertegenwoordigd, waardoor er een zeer goede inhoudelijke samenhang binnen het curriculum wordt gerealiseerd.

In het derde studiejaar volgen studenten een minor (30 EC). Het panel stelt vast dat zij deze kunnen invullen met modules van de ACASA-bacheloropleiding Oudheidwetenschappen of Archeologie of met modules uit nadere bacheloropleidingen. Ook kunnen zij kiezen voor de Educatieve Minor, of het volgen van vakken in het buitenland. De opleiding heeft daartoe speciale uitwisselingsverdragen met klassieke opleidingen in Bologna, Gent, Thessaloniki, Durham en Venetië. Het volgen van een stage voor maximaal 12 EC behoort eveneens tot de mogelijkheden.

De opleiding wordt afgesloten met de afstudeerscriptie (12 EC). De inhoudelijke en procedurele eisen waaraan de scriptie dient te voldoen (o.a. omvang, planning, eisen scriptievoorstel, beoordelingscriteria), zijn helder vastgelegd in het scriptiereglement. Studenten dienen op een zelfgekozen onderwerp op het terrein van Griekse en Latijnse taal en cultuur te laten zien dat zij onder begeleiding zelfstandig een eenvoudig onderzoek kunnen opzetten en uitvoeren. Van studenten wordt verwacht dat zij een wetenschappelijk debat in beeld brengen, een *status quaestionis* weergeven en een beargumenteerde positie innemen met betrekking tot het gekozen onderwerp.

Studenten die meer willen en aankunnen dan het reguliere programma kunnen zowel bij de FGw-VU als de FGw-UvA een honoursprogramma van 30 EC (bovenop de reguliere 180 EC) volgen, dat gericht is op verdieping of verbreding.

Het panel heeft veel waardering voor het curriculum. Het panel is van mening dat het programma een ruim scala van soorten literatuur afdekt en een staalkaart van Grieks en Latijn die eveneens ruimer is dan gewoonlijk. Bovendien is het panel zeer te spreken over de grote aandacht voor de theoretische component. Het panel waardeert de integratie van moderne theoretische verworvenheden op het vlak van pragmatiek, intertekstualiteit en narratologie. Ook is het panel tevreden over de aandacht voor de opbouw en functie van verhalende en retorische teksten. In lijn met het profiel wordt bovendien reeds vanaf het eerste studiejaar aan studenten duidelijk gemaakt dat de studie van de oudheid een brede aanpak vereist. Tevens krijgt het diachrone perspectief volgens het panel voldoende reliëf. De diachronie krijgt al vanaf het eerste jaar aandacht, al krijgt dit meer nadruk in de latere jaren, bijvoorbeeld in modules als 'Grieks/Latijns epos' of 'Postklassiek Grieks/Latijn'. Verder complimenteert het panel de opleiding met de uitstekende geleidelijke opbouw van academische (schrijf)vaardigheden.

Het panel is ook tevreden over de manier waarop het Nederlands dan wel het Engels binnen de opleiding worden gebruikt als onderwijstaal. Het panel ondersteunt de keuze van de opleiding om met name bij de taalverwerving vast te houden aan het Nederlands als onderwijstaal, gezien het belang van een goede opbouw van de taalvaardigheid. Door bij de ACASA-brede, meer generieke en op cultuur gerichte modules het Engels als onderwijstaal te hanteren, vindt tegelijkertijd wel de noodzakelijke scholing op het gebied van het academisch Engels plaats. Het panel vindt het gebruik van het Engels hier een verrijking, mede vanwege het feit dat studenten hiermee worden voorbereid op het volgen van een veelal Engelstalige master.

Op grond van de vakbeschrijvingen in de studiegids en studiehandleidingen constateert het panel dat de leerdoelen van de modules, vooral de taalverwervingsmodules, niveauaanduidingen bevatten die beperkt gearticuleerd zijn. Hierdoor zijn de verschillende gradaties in niveau niet altijd transparant. Het panel heeft hierover tijdens het bezoek gesproken met de docenten. Zij vertelden het panel dat een doorlopende leerlijn wel informeel geborgd wordt, doordat de docenten van opeenvolgende modules het niveau onderling intensief met elkaar afstemmen. Het panel heeft waardering voor deze kwaliteitscultuur. Niettemin beveelt het panel de opleiding met het oog op de borging van de beoogde leerresultaten en de transparantie aan om in de leerdoelen van de modules duidelijk gearticuleerde niveauaanduidingen op te nemen en deze expliciet vast te leggen in de relevante documenten (o.a. toetsplan, studiegids, studiehandleidingen).

Het panel stelt op grond van informatie uit de studiegids vast dat er per semester over het algemeen sprake is van een goede mix van taal-, literatuur- en andere vakken. Studenten gaven tijdens het

bezoek wel aan dat zij in jaar twee vanaf het tweede blok van het tweede semester geen onderwijs in taalverwerving krijgen. Met de zomervakantie erbij ervaren de studenten de periode waarin er geen taalverwerving is als vrij lang en zij merken dat het hen daardoor moeite kost om er in jaar drie weer in te komen. De studenten hebben dit kenbaar gemaakt en de opleiding heeft vervolgens volgens het panel snel en adequaat actie ondernomen. Zo zijn bij bepaalde modules extra leescolleges en een vertaalpracticum ingevoegd en is er een extracurriculaire leesclub opgericht. Hierdoor is de continuïteit in de taalverwerving volgens het panel inmiddels beter geborgd.

Tijdens het bezoek gaven de studenten aan er in de praktijk nauwelijks iets van te merken dat de opleiding door twee verschillende instellingen gezamenlijk wordt aangeboden, hetgeen het panel een compliment vindt. Het onderwijs wordt aangeboden op één locatie, namelijk op de binnenstadcampus van de UvA. De onderwijsadministratie is ondergebracht bij de VU en cijfers van bij de UvA ingeschreven studenten worden overgezet naar het UvA-systeem. Deze uitwisseling van studieresultaten verliep volgens de studenten in 2017-2018 (het eerste jaar dat de opleiding draaide) nog niet geheel vlekkeloos. Het panel adviseert de opleiding op dit punt goed vinger aan de pols te blijven houden. Het panel stelt vast dat het programma inhoudelijk up-to-date is en de beoogde leerresultaten afdekt.

Oriëntatie

Het onderwijs van de opleiding is overtuigend academisch georiënteerd. Hiervan getuigt allereerst de ruime aandacht voor academische vaardigheden en wetenschapsfilosofie (zie Inhoud en samenhang). Daarbij wordt onder meer stevig ingezet op de training van argumentatief schrijven. Ook de ontwikkeling van het reflectievermogen krijgt gedurende de gehele opleiding voortdurend de aandacht (zie ook Onderwijsmethode en werkvormen). De opleiding zet bijvoorbeeld nadrukkelijk in op het bezien van onderwerpen en bronnen vanuit verschillende disciplinaire invalshoeken en stimuleert studenten aan de hand daarvan steeds tot kritische reflectie. Ten slotte neemt wetenschappelijk onderzoek binnen de opleiding een belangrijke plaats in (onderzoeksintensief). Niet alleen doen studenten kennis op van onderzoeksmethoden en ontwikkelen zij de vaardigheden om zelf onderzoek te doen, ook koppelen docenten het onderwijs waar mogelijk aan (eigen) onderzoek.

Onderwijsmethode en werkvormen

Het panel stelt vast dat de onderwijsmethode in lijn is met de gedeelde ACASA-brede onderwijsvisie. Deze gedeelde onderwijsvisie sluit aan bij de onderwijsvisie van de FGw-VU. De opleiding gaat uit van het principe van *constructive alignment*, waarbij onderwijs en toetsing voortkomen uit eindtermen, leerdoelen en een visie op het curriculum. Het centrale uitgangspunt voor het onderwijs van de opleiding is dat studenten zelf de verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces voelen en leren nemen (*student-centred*). De docenten vertelden het panel tijdens het bezoek dat de opleiding de studenten zo wil voorbereiden op een leven lang leren. De opleiding probeert een en ander te bewerkstelligen door studenten te stimuleren een actieve houding aan te nemen en door hen inzicht te bieden in verschillende leerstijlen en hun eigen leren daarbinnen te plaatsen. Hieraan wordt binnen de studiebegeleiding aandacht besteed (zie Begeleiding), maar ook in het onderwijs zelf. Zo moeten studenten bijvoorbeeld in het eerste jaar een stuk tekst vertalen en wordt vervolgens ter plekke tijdens het college bekeken hoe elke afzonderlijke student dit aanpakt. Dit *reflectief* leren, waarbij studenten door zelfevaluatie gaandeweg leren welke leerstrategieën voor hen effectief zijn en welke minder, wordt gecombineerd met het gecontextualiseerd toepassen van verworven kennis in diverse situaties waarin de student later in een vervolgopleiding en/of werksituatie mee te maken zal krijgen. Met deze zogenaamde *deep learning*-onderwijsbenadering beoogt de opleiding haar studenten de vaardigheden en attitude bij te brengen om optimaal te kunnen functioneren in de toekomstige werkcontext. Het panel vindt deze onderwijsmethode goed gekozen.

De opleiding zet een gevarieerd palet aan soms zeer innovatieve werkvormen in die volgens het panel uitstekend passen bij de gekozen onderwijsbenadering en de leerdoelen van de modules. Modules maken vaak gebruik van een combinatie aan werkvormen die de integratie van inhoud en vaardigheden stimuleren, zelfstandig werken en reflectie bevorderen en/of interactief zijn. Voorbeelden van werkvormen die de opleiding inzet zijn hoorcolleges, interactieve werkgroepen,

groepsopdrachten, onderzoekopdrachten, recensie schrijven, seminars, computer-, schrijf- en vertaalpractica, presentaties en excursies. Een voorbeeld van een excursie is de reeds eerdergenoemde ACASA-brede, interdisciplinair georiënteerde excursie naar Griekenland of Italië in het tweede jaar. Een andere excursie wordt ondernomen binnen het eerstejaars vak 'Omgaan met Historische Bronnen'. Binnen de taalverwerving worden verschillende werkvormen gehanteerd om tot begrip van teksten te komen, zoals lezen, *close reading* en het maken van werkvertalingen en literaire vertalingen binnen aparte leesuren, leesdagen of vertaalpractica. Daarnaast speelt formatieve feedback een belangrijke rol in het onderwijs, onder meer bij de vertaalvaardigheid (bijvoorbeeld modules 'Historiografie'). Studenten gaven tijdens het bezoek aan de formatieve feedback op vertalingen bijzonder te waarderen.

Een volgens het panel zeer innovatieve onderwijsvorm is de *pressure cooker*. Deze onderwijsvorm wordt ingezet bij de Intensieve Introductie bij de start van het eerste studiejaar. Tijdens deze introductie werken studenten van de drie ACASA-bacheloropleidingen Oudheidwetenschappen, Archeologie en GLTC in gemengde groepjes samen aan onderwerpen die samenhangen met één centraal thema. De samenwerking is intensief en de groepjes dienen binnen een korte tijdspanne een interdisciplinaire onderzoeksvraag te hebben geformuleerd die zij moeten presenteren. Dit is tevens een goed voorbeeld van hoe interdisciplinariteit en persoonlijk, kleinschalig onderwijs kenmerkende aspecten zijn van het onderwijs van de ACASA-bacheloropleidingen.

In aanvulling op het bovenstaande wordt het onderwijs tevens vaak verrijkt met gastcolleges, congressen, voorstellingen, workshops en gastoptredens van alumni en worden extra-curriculair gezamenlijk toneelvoorstellingen of musea bezocht.

Begeleiding

In de onderwijsvisie van de FGw-VU speelt (studie)begeleiding een belangrijke rol. In lijn daarmee kent de opleiding een intensieve begeleidingsstructuur die vorm krijgt binnen een tutoraat en bestaat uit een combinatie van onderwijs en begeleiding. De studiebegeleiding start reeds vóór aanvang van de opleiding met een Matchingsdag, waarbij studenten een dagdeel op de opleiding doorbrengen en een toets betreffende hun geschiktheid voor de opleiding afleggen. Vervolgens krijgt elke student bij aanvang van de opleiding vanuit de staf een tutor toegewezen, die de student gedurende de opleiding begeleidt. De begeleiding richt zich op de studievoortgang en op een tijdige (zowel plenaire als individuele) voorlichting en advisering met betrekking tot keuzemomenten in de studie (bijv. invulling keuzeruimte/minor, voorbereiding keuze master). Daarnaast houden de docent-tutores aan de hand van het portfolio zicht op de voortgang van studenten op de Leerlijn Academische Vaardigheden. Het stimuleren van zelfreflectie en het inzicht verkrijgen in de eigen leerstijl (zie Onderwijsmethode/werkvormen) neemt ook binnen de studiebegeleiding een belangrijke plaats in. Studenten vertelden het panel tijdens het bezoek dat de begeleiding in het eerste studiejaar intensief en sturend is en zowel langs vaste begeleidingsmomenten verloopt als naar behoefte. Vanaf jaar twee wordt de begeleiding geleidelijk minder intensief.

Binnen de studiebegeleiding krijgt, in het verlengde van de voorlichting en advisering met betrekking tot keuzemomenten, ook de arbeidsmarktoriëntatie vorm. Door de keuzeruimte/minor in lijn met de ambities van de student strategisch in te vullen, vindt een weldoordachte voorbereiding op de toekomst (vervolgopleiding, arbeidsmarkt) plaats. Daarnaast wordt vanuit de studiebegeleiding voorlichting door alumni georganiseerd. Tijdens het bezoek vertelden de studenten het panel dat zij vinden dat er in de opleiding relatief weinig expliciete aandacht voor beroepsperspectieven is. Het panel adviseert de opleiding om de arbeidsmarktoriëntatie steviger aan te zetten. Het panel geeft de opleiding ter overweging mee om in het kader van de arbeidsmarktoriëntatie studenten nog meer bewust te maken van de specifieke vaardigheden die zij tijdens de studie ontwikkelen (bijvoorbeeld analyseren, presenteren, schrijven) en hoe zij die naar buiten toe, bijvoorbeeld in sollicitatieprocedures kunnen articuleren. Studenten vertelden het panel tijdens het bezoek dat zij zeer tevreden zijn met de studiebegeleiding die zij ontvangen. Voor specifiekere vormen van begeleiding staan studenten naast de docent-tutor ook de studieadviseurs, de studentendecanen en studentepsychologen van de instelling van inschrijving ter beschikking.

Verder ontvangen studenten ook scriptiebegeleiding. De scriptiebegeleiding bestaat uit een combinatie van een scriptiecolloquium dat in aansluiting op het scriptietraject wordt gevolgd en individuele begeleiding. Het scriptiecolloquium bestaat uit een serie plenaire bijeenkomsten en opdrachten ten aanzien van de verschillende aspecten van de scriptie (o.a. het kiezen van een onderwerp, de scriptieopzet, het schrijf- en revisieproces) waaraan deadlines zijn verbonden. Het colloquium mondt uit in een scriptievoorstel waarop studenten een *go/no go* ontvangen van hun individuele scriptiebegeleider. Daarna kunnen zij starten met de scriptie. Tijdens dit proces worden zij verder voornamelijk individueel begeleid. Het panel vindt deze opzet van het scriptie(begeleidings)traject degelijk. Ten tijde van de visitatie waren er gezien het relatief korte bestaan van de ACASA-opleiding nog geen studenten die al bezig waren met dit proces. Uit de scriptiehandleiding en de zelfevaluatie heeft het panel echter opgemaakt dat de VU-voorloper van de opleiding (de VU-opleiding GLTC) eveneens een gecombineerde vorm van individuele studiebegeleiding en studiebegeleiding per cohort aan de hand van een scriptiecolloquium kende.

Onderwijzend personeel

Het onderwijs wordt verzorgd door een team dat bestaat uit docenten die werkzaam zijn bij de FGw-VU en docenten die werkzaam zijn bij de FGw-UvA. Met uitzondering van de ACASA-brede modules, wordt het onderwijs verzorgd door classici uit de leerstoelgebieden Grieks en Latijn. Ten tijde van de visitatie waren er in de leerstoelgebieden Grieks en Latijn twee hoogleraren Grieks (waarvan er één binnen enkele maanden met pensioen zou gaan) en een hoogleraar Latijn. Het gemeenschappelijke opleidingsteam GLTC heeft een totale omvang van 18,36 fte, waarvan 8,9 fte aan VU-docenten. Het team bestaat in totaal uit zes hoogleraren, één bijzonder hoogleraar, vier universitair hoofddocenten en vijftien universitair docenten. Bijna al het onderwijzend personeel is in vaste dienst. Daarbij valt het het panel wel op dat de leeftijdsspreiding van het team doorslaat naar een leeftijd van boven de 40 jaar en dat een deel van de docenten binnen vijf jaar met pensioen zal gaan. Het panel vraagt hiervoor aandacht.

Het panel heeft informatie bestudeerd over de behaalde onderwijskwalificaties en onderzoeksexpertise van de docenten en stelt vast dat het docententeam goed gekwalificeerd is om het programma van de opleiding te kunnen realiseren. Gezamenlijk dekken de docenten de benodigde expertise op het gebied van de in de opleiding vertegenwoordigde disciplines af. Met uitzondering van één docent beschikken alle docenten over een Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO), vijf docenten beschikken tevens over een Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) en alle docenten zijn gepromoveerd.

De meeste docenten zijn tevens actief op het gebied van (internationaal) onderzoek. Zij participeren bijvoorbeeld in de onderzoeksinstituten voor Cultuur en Geschiedenis, Amsterdam School of Historical Studies ASH (UvA) en het Research Institute for Culture, Cognition, History and Heritage CLUE+ (VU). Tevens vindt valorisatie van kennis plaats, bijvoorbeeld doordat stafleden meewerken aan lesmateriaal en studieboeken, participeren in het Pre-University College (VU) of de Illustere School (UvA), de jaarlijkse Hellenisten- en latinistendag, de VCN Nazomerconferentie voor leraren of de Zomerschool Klassieken organiseren. De maatschappelijke impact blijkt tevens uit bijdragen van docenten in de pers, of via lezingen of artikelen voor een breder publiek.

Het panel heeft met het docententeam gesproken over hoe de samenwerking tussen de VU-docenten en de UvA-docenten binnen het team verloopt. De docenten gaven aan dat de gezamenlijke betrokkenheid bij de ontwikkeling van de opleiding ertoe heeft bijgedragen dat zij inmiddels goed op elkaar zijn ingespeeld. De gezamenlijke ontwikkeling van de opleiding heeft naast de onvermijdelijke toename in de werkdruk volgens de docenten ook veel nieuwe energie opgeleverd. Er vindt veelvuldig overleg plaats en de samenwerking verloopt volgens beide partijen naar volle tevredenheid. Ook de studenten gaven tijdens het bezoek aan in het onderwijs, de begeleiding of toetsing geen verschillen te bemerken tussen de docenten van de VU en van de UvA. Wel zijn er enkele verschillen van meer bureaucratische aard tussen docenten met een aanstelling bij de VU of bij de UvA (bijv. verschillen in urenrooster). In de dagelijkse werkpraktijk kunnen deze de samenwerking beïnvloeden en het panel hoopt dat deze verschillen in de toekomst kunnen worden geadresseerd.

Het panel stelt vast dat voldoende aandacht besteed wordt aan professionalisering van het team. Zo heeft het gehele team tijdens de ontwikkelingsfase van de opleiding deelgenomen aan verschillende professionaliseringsactiviteiten, bijvoorbeeld gericht op het geven van interdisciplinair onderwijs of over *constructive alignment*. Met betrekking tot de Engelse taalvaardigheid van docenten stelt het panel vast dat een deel van de docenten beschikt over een certificering Engels op C1 of C2-niveau van het *Common European Framework of Reference (CEFR)* of *native speaker* is. Niet alle docenten beschikken echter over een dergelijke certificering. In het studentenhoofdstuk van de zelfevaluatie en tijdens het bezoek gaven de studenten aan dat het Engels van sommige docenten nog verder verbeterd zou kunnen worden. Het panel adviseert de opleiding om in het kader van de professionalisering goed in de gaten te houden dat docenten die in het Engels onderwijzen hiervoor ook voldoende worden geëquipeerd.

Het panel complimenteert de docenten met hun gedrevenheid en elan. Studenten zijn lovend over hun docenten. Zij vinden hen enthousiast en didactisch sterk. Studenten waarderen in het bijzonder de vele verschillende expertises van het team, het laagdrempelige, persoonlijke contact met de docenten en het feit dat de docenten snel en adequaat actie ondernemen als zij signalen van studenten ontvangen dat zaken niet goed lopen.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Zowel de VU als de UvA beschikken over uitgebreide opleidingsbibliotheken met rijke collecties. Beide instellingen hebben naar grote tevredenheid van het panel een vrij toegankelijke bronnenkamer die regelmatig voor de colleges worden gebruikt.

Overwegingen

Het panel heeft veel waardering voor de onderwijsleeromgeving van de opleiding. Het programma is helder van opzet en vertoont een progressieve opbouw langs zes gestructureerde en onderling sterk samenhangende leerlijnen. Het programma is inhoudelijk up-to-date en dekt de beoogde leerresultaten af. Sterke punten van het curriculum vindt het panel het ruime palet aan soorten literatuur en de ruime staalkaart van Grieks en Latijn, de grote aandacht voor de theoretische component, de integratie van moderne theoretische verworvenheden op het vlak van pragmatiek, intertekstualiteit en narratologie en de aandacht voor de opbouw en functie van verhalende en retorische teksten. Ook de uitstekende, geleidelijke opbouw van academische (schrijf)vaardigheden vormt een zeer positief aspect van het curriculum.

Het onderwijs is overtuigend academisch georiënteerd en de *deep learning*-onderwijsbenadering met de nadruk op reflectief leren en het gecontextualiseerd toepassen van kennis sluit daarbij uitstekend aan en getuigt bovendien van een studentgerichte (*student-centred*) aanpak. Het gevarieerde palet aan soms zeer innovatieve werkvormen past goed bij deze onderwijsbenadering en bij de leerdoelen van de modules. Verder worden studenten binnen het tutoraat intensief en adequaat begeleid bij de (keuzeprocessen in de) studie, waarbij ook aandacht is voor afstemming op toekomstige professionele ambities. De opzet van het scriptietraject en de scriptiebegeleiding vindt het panel degelijk. De docenten, van wie sommigen zijn aangesteld bij de VU en sommigen bij de UvA, zijn als team goed op elkaar ingespeeld en er vindt veelvuldig overleg plaats. Het team is zeer bevoegen en gedreven, is goed gekwalificeerd en heeft een sterk onderzoeksprofiel. De uitgebreide opleidingsbibliotheken met hun rijke collecties en de bronnenkamers bieden studenten uitstekende mogelijkheden.

Naast deze zeer positieve aspecten zijn er volgens het panel ook enkele aandachtspunten. Zo adviseert het panel de opleiding, met het oog op de borging van de beoogde leerresultaten en de transparantie, om in de leerdoelen van de modules duidelijk gearticuleerde niveuaanduidingen op te nemen en deze vast te leggen in de relevante documenten (o.a. toetsplan, studiegids, studiehandleidingen). Daarnaast zou de arbeidsmarktoriëntatie van studenten steviger aangezet kunnen worden, in die zin dat studenten zich beter bewust worden van de vaardigheden waarover zij na afronding van de opleiding beschikken en deze naar potentiële werkgevers toe ook beter

kunnen articuleren. Ten slotte adviseert het panel om goed in de gaten te houden dat docenten die in het Engels onderwijzen hiervoor ook voldoende zijn geëquipeerd.

Alles overziend, is het panel van oordeel dat de opleiding haar studenten een uitstekende onderwijsleeromgeving biedt die hen in staat stelt om de beoogde leerresultaten te behalen.

Conclusie

Bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoet'.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetsbeleid

De toetsing binnen de opleiding is zodanig georganiseerd en vormgegeven dat deze in lijn is met zowel het toetsbeleid van de FGw-VU als het toetsbeleid van de FGw-UvA. Voor de VU betekent dit dat de toetsing is afgestemd op de Notitie Toetsbeleid (augustus 2018) van de faculteit, waarin het VU-brede toetsbeleid is gespecificeerd voor de FGw. Het panel stelt vast dat de Notitie Toetsbeleid heldere richtlijnen stelt ten aanzien van de kwaliteit van toetsen, de toetspraktijk, de kwaliteit van examinatoren, het toetsdossier, het toetsplan van de opleiding en de kwaliteitsborging.

Het panel is van oordeel dat het toetsbeleid er degelijk uitziet. De invulling van het toetsdossier biedt de juiste handvatten voor een adequate kwaliteitsbewaking van toetsen. De toetsdossiers bevatten de studiehandleiding en de relevante documentatie met betrekking tot alle toetsonderdelen van de modules (onder andere de toets zelf, het antwoordmodel, beoordelingsformulier, naam van de docent die de collegiale check heeft uitgevoerd).

Het panel constateert dat het toetsbeleid op adequate wijze opleidings specifiek is geconcretiseerd in het door de VU en UvA gemeenschappelijk geformuleerde document Toetsplan Bachelor Griekse en Latijnse Taal en Cultuur. Het panel stelt vast dat de opleiding de toetsing grotendeels conform de bovenstaande richtlijnen organiseert en vormgeeft. Wel merkt het panel op dat het toetsplan van de opleiding nog verdere aanscherping behoeft. Het toetsplan geeft al een mooi overzicht van de samenhang van de beoogde leerresultaten (algemene eindtermen) van de opleiding met de Dublindescriptoren en met de zes leerlijnen van de opleiding, en van de modules waarin de toetsing van de eindtermen plaatsvindt. Tevens zijn de toetsvormen vermeld. Wat het toetsplan echter nog mist, is informatie met betrekking tot de gradaties in de niveaus, zodat de progressie binnen het curriculum zichtbaar wordt. In aansluiting op het advies onder Standaard 2 ten aanzien van het duidelijker articuleren van de niveauaanduidingen in de leerdoelen van modules, adviseert het panel deze ontbrekende informatie alsnog in het toetsplan te integreren.

Kwaliteit toetsing

De hoofdlijnen van het onderwijsprogramma en de examinering zijn vastgelegd in de OER van de opleiding die door de FGw-VU en de FGw-UvA gezamenlijk is ontworpen en door beide instellingen afzonderlijk is vastgesteld.

Het panel heeft de OER, de vakbeschrijvingen in de studiegids en de studiehandleidingen (inclusief informatie over de toetsing), het toetsplan, enkele toetsdossiers en een representatieve steekproef van toetsen en bijbehorende antwoordmodellen bestudeerd. Op grond van deze documenten constateert het panel dat de toetsing de beoogde leerresultaten van de opleiding adequaat dekt. Ook creatief schrijven is in de toetsing geïncorporeerd. Het panel is tevens tevreden over de kwaliteit van de toetsen. De toetsen zijn valide, betrouwbaar en voldoende transparant. Wel gaven studenten tijdens het bezoek aan dat de transparantie enigszins verschilt per vak. Zo vonden studenten de inhoud van de toets 'Cultural History of the Ancient World 1' niet helemaal in lijn met de inhoud van de module. De docenten vertelden het panel tot zijn tevredenheid dat hierop inmiddels al adequate

actie is ondernomen. Niettemin adviseert het panel de opleiding de transparantie van de toetsing goed in de gaten te blijven houden.

De gehanteerde toetsvormen zijn gevarieerd en sluiten goed aan bij het onderwijs en de leerdoelen van de modules. Voorbeelden van ingezette toetsvormen zijn proefvertalingen, presentaties, schriftelijke tentamens, creatieve schrijfp opdrachten, onderzoeksverslagen, papers/essays. Vaak wordt per module een combinatie van verschillende toetsvormen ingezet. De opleiding realiseert in de ogen van het panel tevens een goede balans tussen formatieve en summatieve toetsing. Formatieve toetsing wordt onder andere ingezet bij de taalverwervingsmodules, maar ook bij vertaalvaardigheid (feedback op proefvertalingen). Studenten spraken tijdens het bezoek hun grote waardering uit over de formatieve feedback op vertalingen. De opleiding heeft de ambitie om de formatieve toetsing verder te digitaliseren in combinatie met *blended learning*. Ten tijde van de visitatie ontwikkelden docenten als pilot een manier om de quizfunctie in de elektronische leeromgeving van de opleiding te zetten bij de taalverwerving Latijn. Het panel vindt dit een uitstekend en veelbelovend initiatief.

Ook de kwaliteit van de beoordelingen is volgens het panel in orde. Het panel heeft uit de zelfevaluatie opgemaakt dat de opleiding gezamenlijke beoordelingsformulieren voor schriftelijke werkstukken en presentaties heeft ontwikkeld om zo de vergelijkbaarheid te borgen van de toetsing met schriftelijke werkstukken en presentaties tussen de verschillende modules. Het panel is hierover zeer positief. Na de toetsafnamen wordt inzage geboden in de toetsresultaten en worden nabesprekingen georganiseerd. Op schriftelijke werkstukken/essays ontvangen studenten feedback. Deze nabesprekingen en feedback leveren volgens het panel een niet te verwaarlozen bijdrage aan het leerproces van de student. Tijdens het bezoek gaven de studenten aan tevreden te zijn over de toetsing binnen de opleiding. Zij weten ruim voor de toetsafname wat er van hen verwacht wordt (o.a. via de studiehandleidingen en voorbeeldtoetsen) en zij ervaren de beoordelingen als eerlijk. Verder waarderen zij de feedback die zij van docenten ontvangen en zijn zij tevreden over de spreiding van de toetsen. Wel geven studenten aan dat de formatieve toetsing in sommige gevallen leidt tot een verhoogde toetsdruk.

Het panel heeft zich tevens een beeld gevormd van de toetsing in de eindfase. Daartoe heeft het de scripties en bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd van een representatieve steekproef van twaalf afgestudeerden. Noodzakelijkerwijs betrof het hier scripties en beoordelingsformulieren van de instellingsgebonden (VU en UvA) voorlopers van de ACASA-opleiding, omdat de eerste scripties van studenten die de ACASA-opleiding GLTC hebben doorlopen pas eind studiejaar 2020-2021 worden verwacht. Het panel is over het geheel genomen tevreden over de kwaliteit van de toetsing van de VU-eindwerken. De beoordelingen zijn, met uitzondering van enkele oudere versies van beoordelingsformulieren, inzichtelijk en goed navolgbaar en het panel was het over het algemeen eens met de toegekende cijfers. Het panel constateert verder tot zijn tevredenheid dat het vierogenprincipe wordt toegepast bij de beoordeling van de scripties: scripties worden beoordeeld door de begeleider en een tweede beoordelaar. Uit de beoordelingsformulieren wordt echter niet altijd duidelijk of de beoordelaars de beoordeling onafhankelijk van elkaar hebben uitgevoerd en hoe uiteindelijk het eindcijfer tot stand is gekomen.

Tijdens het bezoek heeft het panel van de examencommissie vernomen dat in het collegejaar 2019-2020 in de aanloop naar de eerste scripties een nieuw, uniform scriptiemodel en scriptiebeoordelingsformulier voor de opleiding zal worden ontwikkeld. Ook in de ACASA-opleiding GLTC zal bij de scriptiebeoordeling het vierogenprincipe worden toegepast. Met het oog op deze ontwikkeling adviseert het panel ten aanzien van de procedure rondom de beoordeling dat elke beoordelaar een eigen formulier invult met zijn/haar onafhankelijke oordeel. Daarbij adviseert het panel om op een derde formulier het eindoordeel vast te leggen met daarop vermeld hoe dit eindoordeel tot stand is gekomen (bijvoorbeeld via middeling, dialoog).

Het panel constateert dat naast de examencommissie (zie Examencommissie hieronder) de Opleidingscommissie's (OC's) van de FGw-VU en FGw-UvA een belangrijke controlerende en

adviserende rol in de kwaliteitsbewaking rondom de toetsing vervullen. De OC's vergaderen gezamenlijk en adviseren gezamenlijk over het onderwijs (studiehandleidingen, evaluaties) en bij de totstandkoming van de OER.

Examencommissie

Bij de VU is de Examencommissie FGw-VU verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van de toetsing binnen de opleidingen van de FGw-VU, waaronder ook de ACASA-opleiding GLTC. Studenten van de bacheloropleiding GLTC aan de VU richten zich met verzoeken tot de examencommissie aan de VU. De samenstelling van de examencommissie FGw-VU is vastgelegd in het faculteitsreglement. De examencommissie bestaat uit een Ba-, Ma- en toetskamer. In elk van de drie kamers is het cluster Oudheid/ACASA met haar expertise vertegenwoordigd. De voorzitters van deze kamers zitten in het Dagelijks Bestuur van de examencommissie. Het Dagelijks Bestuur heeft een eigen voorzitter, die voorzitter is van de examencommissie als geheel. De commissie beschikt over één extern lid. De toetskamer draagt namens en onder eindverantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur van de examencommissie feitelijk zorg voor de borging van de toetskwaliteit.

Het panel heeft zich op grond van de zelfevaluatie en het gesprek met de examencommissie een beeld gevormd over de activiteiten van de examencommissie en de toetskamer. Het panel stelt vast dat de examencommissie haar wettelijke taken vervult, waaronder onder meer het opstellen van en controleren op naleving van eigen Regels en Richtlijnen, aanwijzen van examinatoren, in het kader van de diplomatoekenning controleren of studenten aan de eisen in de OER hebben voldaan, het treffen van maatregelen in geval van fraude en/of plagiaat en het behandelen van verzoeken van studenten. Conform de richtlijnen in de Notitie Toetsbeleid adviseert de toetskamer over het toetsbeleid op faculteitsniveau en de vertaling daarvan op afdelingsniveau. Tevens evalueert zij het toetsbeleid en de uitvoering daarvan achteraf. Jaarlijks stelt de toetskamer een jaarplan op met daarin de activiteiten die zij dat jaar zal ondernemen. In een jaarverslag brengt zij verslag uit over haar activiteiten. Activiteiten die de toetskamer onderneemt specifiek gericht op de borging van de kwaliteit van de toetsing van de opleiding zijn:

1. Controleren van en adviseren over het toetsplan;
2. Beoordelen toetsen modules. Jaarlijks stelt de toetskamer vast van welke modules de kwaliteit van de toetsing beoordeeld zal worden. Hierbij hanteert zij een systematiek die erop is gericht dat na vijf jaar de toetsing van het gehele curriculum van een opleiding is geëvalueerd. In de praktijk betekent dit dat elke docent elke twee jaar bij de beoordeling aan bod komt (via verschillende modules die hij/zij verzorgt). Ook signalen dat de toetsing van een bepaalde module te wensen overlaat, zijn een reden om de module in de steekproef op te nemen. De beoordeling van de kwaliteit van de toetsen wordt uitgevoerd aan de hand van de toetsdossiers en gebruikmakend van een speciaal daarvoor ontwikkeld beoordelingsformulier. Indien er tekortkomingen in de toetsing worden geconstateerd dient de verantwoordelijke examinator een verbeterplan op te stellen en vervolgens uit te voeren. Het daaropvolgende jaar wordt de module opnieuw beoordeeld.
3. Beoordelen afstudeerwerken. Jaarlijks stelt de toetskamer vast van welke afstudeerwerken uit het voorafgaande studiejaar zij de beoordelingen zal evalueren. Sinds studiejaar 2017-2018 hanteert zij hiervoor een nieuwe werkwijze om meer scripties aan bod te kunnen laten komen. Hierbij richt zij zich niet zozeer op een integrale herbeoordeling van de scriptie, maar met name op controle van de inhoudelijke en procedurele aspecten van de oorspronkelijke scriptiebeoordelingen.

Het panel is van mening dat de examencommissie FGw-VU een proactieve instelling heeft en dat de toetskamer de kwaliteit van de toetsing op een degelijke wijze borgt. Het constateert op basis hiervan dat de formele taken en verantwoordelijkheden van de examencommissie adequaat zijn belegd en dat er sprake is van heldere afspraken en procedures.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de opleiding de toetsing conform de degelijke facultaire richtlijnen organiseert en vormgeeft. De invulling van het toetsdossier biedt de juiste handvatten voor een adequate kwaliteitsbewaking van toetsen. Wel adviseert het panel om het toetsplan van de opleiding nog verder aan te scherpen.

Het panel is van oordeel dat de kwaliteit van de toetsing in orde is en dat de toetsing de beoogde leerresultaten van de opleiding adequaat afdekt. De gehanteerde toetsvormen zijn gevarieerd en sluiten goed aan bij het onderwijs en de leerdoelen van de modules en er is sprake van een goede balans tussen formatieve en summatieve toetsing. De verkenning van de mogelijkheden voor verdere digitalisering van de formatieve toetsing vindt het panel een uitstekend en veelbelovend initiatief. Ook de kwaliteit van de beoordelingen is in orde en de ontwikkeling van de gezamenlijke beoordelingsformulieren voor schriftelijke werkstukken en presentaties vindt het panel een goede zet. De aandacht voor nabesprekingen en de feedback op essays leveren volgens het panel een niet te verwaarlozen bijdrage aan het leerproces van de student. Ook de toetsing in de eindfase (scriptie) beoordeelt het panel positief. Met het oog op de ontwikkeling van het nieuwe uniforme scriptiemodel en scriptiebeoordelingsformulier adviseert het panel de beoordelingsprocedure zo in te richten dat iedere beoordelaar een eigen formulier invult met zijn/haar onafhankelijke oordeel. Daarnaast adviseert het panel om op een derde formulier het eindoordeel vast te leggen met daarop vermeld hoe dit eindoordeel tot stand is gekomen.

De Examencommissie FGw-VU (waaronder de toetskamer) die verantwoordelijk is voor de borging van de kwaliteit van de toetsing binnen de ACASA-bacheloropleiding GLTC, heeft een proactieve instelling en borgt de kwaliteit van de toetsing op degelijke wijze. Zij hanteert hierbij een weldoordachte systematiek.

Alles overwegend concludeert het panel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

Bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoet'.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Eindwerken

Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het panel een steekproef van vijftien recent voltooide scripties bestudeerd. Deze steekproef bevatte uitsluitend scripties die waren geproduceerd door studenten die het programma van de vroegere VU-opleiding GLTC hadden doorlopen. Ten tijde van de visitatie waren er namelijk nog geen scripties geproduceerd binnen het ACASA-programma, omdat het programma op dat moment pas twee jaar draaide. Het panel heeft een overzicht van het studieprogramma en de beoogde leerresultaten van de VU-opleiding GLTC bekeken. Zoals onder Standaard 1 is beschreven, richtten de beoogde leerresultaten van de vroegere VU-opleiding GLTC zich, net als die van de ACASA-opleiding, op grondige kennis van de brontalen en onderzoeksvaardigheden. Ook de eisen die aan de scriptie werden gesteld komen overeen met de eisen die binnen de ACASA-opleiding GLTC worden gesteld (zie Standaard 2). Het beeld dat de scripties van de VU-opleiding GLTC geven, zal daarom in grote lijnen overeenkomen met dat van de toekomstige scripties van de ACASA-opleiding GLTC, al zal in die laatste de grotere aandacht van het ACASA-programma voor andere disciplinaire benaderingen en receptie naar verwachting ook zichtbaar worden.

Het panel stelt vast dat de bestudeerde eindwerken over het algemeen van goede kwaliteit zijn en is van mening dat zij aantonen dat de afgestudeerden de beoogde leerresultaten van de opleiding (de VU-opleiding GLTC) realiseren. De scripties richten zich vaak op relevante en interessante thema's en kennen een duidelijke vraagstelling die in de regel goed is uitgewerkt. De scripties vertonen een logische opbouw en een heldere, prettige schrijfstijl. De theoretische kaders zijn in orde en in de meeste gevallen worden de methodologische keuzes goed beargumenteerd. In sommige scripties vindt het panel de onderzoeksvraag te weinig scherp geformuleerd. Ook hadden in sommige scripties de gehanteerde concepten scherper kunnen worden geformuleerd of onderscheiden en hadden de interpretaties wat meer diepgang kunnen hebben. Meer aandacht voor deze aspecten zou de al goede kwaliteit van de scripties volgens het panel naar een nog hoger niveau kunnen tillen. In 2018 won een studente van de opleiding de facultaire scriptieprijs voor bachelorstudenten, hetgeen volgens het panel eveneens een indicatie is voor de goede kwaliteit van de scripties.

Niveau afgestudeerden

Het merendeel van de afgestudeerden van de VU-opleiding GLTC stroomt door naar aanpalende (research) masteropleidingen, bijvoorbeeld de ACASA (research)-masteropleiding Classics and Ancient Civilizations of de tweejarige educatieve master. De overstap naar de masteropleiding verloopt volgens de alumni probleemloos. Verschillende alumni voltooiden bovendien programma's aan prestigieuze universiteiten als Oxford en Cambridge.

Na afronding van hun studie (meestal na een master- en/of lerarenopleiding) gaan veel alumni werken in het voortgezet onderwijs als docent klassieke talen. Daarnaast komen zij terecht in verschillende functies in de journalistiek, politiek, uitgeverwereld, of culturele sector. De alumni kijken met grote tevredenheid op hun opleiding terug.

Overwegingen

Op basis van een selectie van recent voltooide scripties en de gesprekken met alumni stelt het panel vast dat studenten de beoogde leerresultaten behalen. De scripties adresseren vaak relevante en interessante thema's en laten een passend niveau zien. Afgestudeerden kijken met tevredenheid op de opleiding terug en komen, al dan niet na een aanpalende masteropleiding, terecht in relevante functies en werkvelden.

Conclusie

Bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoet'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het oordeel van het panel op de Standaarden 1, 2, 3 en 4 voor de bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur is 'voldoet'. Volgens de beslisregels van de NVAO is het algemeen eindoordeel over de opleiding daarmee 'positief'.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *Bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur:* als 'positief'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN

Met de opleiding wordt beoogd de student zodanige kennis en vaardigheden en een zodanig inzicht bij te brengen op het gebied van de Griekse en Latijnse taal en cultuur dat de afgestudeerde gekwalificeerd is voor een vervolgopleiding op masterniveau en in staat is tot het uitoefenen van een beroep waarvoor academische kennis en vaardigheden vereist zijn.

1. Algemene eindtermen

De afgestudeerde van de opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur:

- heeft kennis van en inzicht in algemeen wetenschapsfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek, en kan deze kennis en inzichten toepassen op het eigen vakgebied en zich een oordeel vormen over de plaats van dit vakgebied als onderdeel van geesteswetenschappelijke disciplines en ten opzichte van andere verwante disciplines;
- is in staat om op een academisch niveau relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante wetenschappelijke en - voor zover van toepassing - sociaal-maatschappelijke en/of ethische aspecten;
- kan schriftelijk en mondeling rapporteren over een wetenschappelijk onderwerp, zowel voor een wetenschappelijk publiek als voor een breder publiek;
- kan publicaties op het vakgebied van de opleiding die zijn opgesteld in het Nederlands of Engels correct interpreteren en in zijn/haar oordeelsvorming betrekken;
- bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie aan te gaan die een hoog niveau van autonomie veronderstelt;
- heeft ervaring opgedaan met het werken in groepsverband en is op basis daarvan in staat over het eigen functioneren in een groep te reflecteren;
- heeft er blijk van gegeven de leer- en planningsvaardigheden te bezitten die noodzakelijk zijn om vakken en de opdrachten die daarvan deel uitmaken binnen de daarvoor gestelde termijn af te ronden.

2. Opleidingsspecifieke eindtermen

De afgestudeerde van de opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur:

- kan Griekse en Latijnse teksten van een gemiddelde moeilijkheidsgraad vertalen, interpreteren en analyseren, met gebruikmaking van het wetenschappelijk apparaat (grammatica, woordenboek, commentaar, secundaire literatuur);
- kan Griekse en Latijnse teksten in hun literaire en cultuurhistorische context plaatsen;
- kan gefundeerde meningen formuleren over de manieren waarop teksten door hun context gevormd worden en zelf ook context(en) creëren;
- heeft kennis van en inzicht in de wetenschapsfilosofische achtergronden van onderzoek binnen de (sub)disciplines van de opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur;
- heeft kennis van het begrippenapparaat en de belangrijkste onderzoeksmethoden en - technieken binnen de (sub)disciplines van de opleiding en is in staat om deze kennis en inzichten toe te passen in onderzoek op het gebied van de (sub)disciplines van de opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur;
- beschikt over aantoonbare vaardigheden die essentieel zijn voor de beoefening van de (sub)disciplines van de opleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur;
- kan in correct taalgebruik schriftelijk en mondeling verslag doen van deze onderzoeksresultaten;
- kan een in omvang en scope helder afgebakend onderzoek verrichten op letterkundig of taalkundig gebied, waarin de stand van de wetenschap helder en overzichtelijk wordt weergegeven en sprake is van kritische reflectie;
- kan relevante verbanden leggen, analyseren en verwoorden tussen antieke teksten en voorbeelden van hun receptie;
- kan een stuk schrijven over een onderwerp uit de Oudheid op een essayistische of anderszins creatieve manier, waarbij contact wordt gelegd met relevante personen of groepen uit de

samenleving (bijvoorbeeld in interview met auteurs, vertalers, theatermakers; samenwerking met theatergezelschap).

BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA

Eerste jaar	EC
Cultural History of the Ancient World 1	6
Cultural History of the Ancient World 2	6
Grieks en Latijn 1A	6
Grieks en Latijn 1B	6
Omgaan met historische bronnen	6
Grieks 2	6
Latijn 2	6
Grieks en Latijn: Drama	6
Highlights uit de Griekse en Latijnse literatuur	6
Antieke Filosofie	6

Jaar twee	EC
Grieks Epos	6
Latijns Epos	6
Philosophy of the Humanities (ACASA)	6
Latijnse Taalkunde	6
Wetenschapsfilosofie GLTC	6
Postklassiek Grieks	6
Postklassiek Latijn	6
ACASA-Excursie	6
Griekse Taalkunde	6
Receptie en Creatief Schrijven	6

Jaar drie	EC
Minor/keuzeruimte	30
Genre Grieks of Latijn (alternerend Historiografie of epos)	6
<i>Lieux de mémoire</i>	6
Griekse en Latijnse lyriek	6
Scriptie	12

* De modules Cultural History of the Ancient World 1 en 2, Omgaan met historische bronnen, Philosophy of the Humanities, ACASA-excursie en *Lieux de mémoire* betreffen gedeelde ACASA-modules.

BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA

Opleiding	Letter*
UvA	
B Hebreeuwse Taal en Cultuur	A
B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur	B
B Arabische Taal en Cultuur	C
B Nieuwgriekse Taal en Cultuur	D
M Oudheidstudies	E
M Midden-Oosten Studies	F
B Oudheidwetenschappen	G
VU	
B Griekse en Latijnse Taal en Cultuur	H
B Oudheidwetenschappen	I
M Oudheidstudies	J

Dag 1 VU - 17 september		
	8.45	Aankomst panel
8.45	9.00	Installeren panel
9.00	10.00	Voorbespreking opleidingen E, J
10.00	10.45	Startgesprek formeel verantwoordelijken VU / UvA
10.45	11.15	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken E, J
11.15	11.30	Pauze
11.30	12.15	Studenten opleidingen E, J (= alumni opleidingen B, G, H, I)
12.15	13.00	Docenten opleidingen E, J
13.00	13.30	Lunch
13.30	14.00	Inzien documenten E, J
14.00	14.30	Inzien documenten B, H, G, I
14.30	14.45	Intern overleg t.a.v. Examencommissie VU
14.45	15.30	Examencommissie I (VU opleidingen H, I, J)
15.30	16.30	Voorbespreking opleidingen B, H, G, I
16.30	17.00	Open spreekuur
17.00	17.30	Alumni opleidingen E, J
17.30	18.00	Intern overleg E, J

Dag 2 UvA - 18 september		
	8.45	Aankomst panel
8.45	9.00	Installeren panel
9.00	9.30	Paneloverleg B, H
9.30	10.00	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken B, H
10.00	10.45	Studenten opleidingen B, H
10.45	11.00	Pauze
11.00	11.45	Docenten opleidingen B, H
11.45	12.15	Paneloverleg G, I

12.15	12.45	Lunch
12.45	13.15	Gesprek met inhoudelijk verantwoordelijken G, I
13.15	14.00	Studenten opleidingen G, I
14.00	14.45	Docenten opleidingen G, I
14.45	15.00	Pauze
15.00	15.15	Paneloverleg t.a.v. Examencommissies
15.15	15.45	Examencommissie II (BA UvA – B, G)
16.45	16.15	Examencommissie III (MA UvA – E)
16.15	16.45	Intern paneloverleg
16.45	17.15	Eindgesprek formeel verantwoordelijken UvA
17.15	17.45	Eindgesprek formeel verantwoordelijken VU
17.45	18.15	Intern paneloverleg B, H, G, I

Dag 3 UvA - 19 september

	9.00	Aankomst panel
9.00	10.30	Vaststellen bevindingen B, E, G, H, I, J
10.30	10.45	Vorbereiden mondelinge rapportage B, E, G, H, I, J
10.45	11.00	Pauze
11.00	11.30	Mondelinge rapportage B, E, G, H, I, J
11.30	12.15	Ontwikkelgesprek VU/UvA (opleidingen B, E, G, H, I, J)
12.15	13.00	Lunch
		<i>Vanaf hier UvA gedeelte van het programma</i>
13.00	14.30	Voorbespreking opleidingen A, C, D, F
14.30	15.15	Gesprek inhoudelijk verantwoordelijken A, C, D, F
15.15	16.00	Parallelsessies (deelpanels) - Studenten/alumni BA Nieuwgrieks (=D) - Studenten MA M-O (=F; = alumni A, C)
16.00	16.45	Parallelsessies (deelpanels) - Docenten BA Nieuwgrieks (=D) - Docenten MA M-O (= F)
16.45	17.15	Alumni MA M-O
17.15	17.45	Open spreekuur
17.45	18.15	Intern paneloverleg D, F

Dag 4 UvA - 20 september

	9.00	Aankomst panel
9.00	9.30	Intern paneloverleg A, C
9.30	10.15	Parallelsessies (deelpanels) - Studenten Arabisch (C) - Studenten Hebreeuws (A)
10.15	11.00	Parallelsessies (deelpanels) - Docenten Arabisch (C) - Docenten Hebreeuws (A)
11.00	11.45	Inzien documenten A, C, D, F
11.45	12.00	Paneloverleg t.a.v. Examencommissies
12.00	12.30	Lunch
12.30	13.00	Examencommissie BA (opleidingen A, C, D)

13.00	13.30	Examencommissie MA (opleidingen F)
13.30	14.00	Paneloverleg
14.00	14.30	Eindgesprek formeel verantwoordelijken A, C, D, F
14.30	16.00	Vaststellen voorlopige bevindingen
16.00	16.15	Vorbereiden mondelinge rapportage
16.15	16.30	Mondelinge rapportage A, C, D, F
16.30	17.15	Ontwikkelgesprekken (sessie I: A ,C ,F / sessie II: D)
17.15		Borrel

BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Selectie eindwerken

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek vijftien eindwerken bestudeerd van de bacheloropleiding Griekse en Latijnse taal en cultuur. Bij deze opleiding is geen sprake van vaste tracks of varianten waarmee het panel in de selectie van eindwerken rekening diende te houden. De selectie werd gebaseerd op een lijst van 22 afgestudeerden over de periode 2013-2018, waarbij werd gezorgd voor een evenwichtige spreiding in cijfers, onderwerpen en begeleiders. De gegevens van de eindwerken zijn bekend bij QANU en zijn op aanvraag beschikbaar.

Bestudeerde documenten

Het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

Algemene documenten:

- Instellingsplan 2015-2020;
- Handboek Onderwijskwaliteit, Taalbeleid (versie 2019);
- Handboek Onderwijskwaliteit, VU-Toetskader (versie 2019).

Jaarverslagen:

- Jaarverslag examencommissie Faculteit der Geesteswetenschappen 2017-2018;
- Jaarverslag examencommissie Faculteit der Geesteswetenschappen 2016-2017;
- Jaarverslag OLC Oudheid FGW 2018-2019;
- Jaarverslag OLC Oudheid FGW 2017-2018;
- Jaarverslag OLC Oudheid FGW 2016-2017.

Studiehandleidingen, waaronder in *hard copy*:

- Studiehandleiding 'Omgaan met historische bronnen';
- Studiehandleiding 'Grieks en Latijns Drama';
- Studiehandleiding 'Postklassiek Latijn'.

Uitgebreidere informatie over de (toetsing van) modulen via USB-stick en/of elektronische leeromgeving.

Aanvullend dossier over toetsing met de volgende informatie:

- ACASA-beoordelingsformulieren Academisch Schrijven, Creatief of Zakelijk Schrijven, (Mondelinge) Presentaties, Onderzoeksvaardigheden en Bachelorscriptie;
- Toetsdossier 2018-2019 'Omgaan met Historische Bronnen' (inclusief feitelijk gemaakte en beoordeelde toetsen);
- Toetsdossier 2018-2019 'Cultural History of the Ancient World 3: Beyond Antiquity' (inclusief feitelijk gemaakte en beoordeelde toetsen en tussentijdse feedback);
- Toetsdossier 2018-2019 'Receptie & Creatief Schrijven' (inclusief feitelijk gemaakte en beoordeelde toetsen).

